

MAREK LECHNIAK, ANDRZEJ STEFAŃCZYK

STRATEGIE ARGUMENTACJI W TEORII RETORYKI ARYSTOTELESA:
ENTYMEMATY POZORNE I OBALAJĄCE

STRESZCZENIE: Arystoteles wyodrębnił w Organonie dwa rodzaje rozumowań: analityczne i dialektyczne. Badaniami rozumowań analitycznych, które podjął w Analitykach I i II, zasłużył sobie na miano ojca logiki formalnej. Według Chaima Perelmana, współczesnym logikom umknął z pola widzenia fakt, że rozważania Arystotelesa na temat rozumowań dialektycznych – podjęte w Topikach, Retoryce i O dowodach sofistycznych – czynią zeń także ojca teorii argumentacji. Niniejszy artykuł jest próbą odpowiedzi na tę diagnozę. Jego celem jest potwierdzenie tezy Perelmana o jednorodności Arystotelesowskiej koncepcji sylogizmu teoretycznego i praktycznego. W tym potwierdzeniu kluczową rolę odgrywa pojęcie entymematu. W artykule odpowiadamy na pytanie, jakie miejsce zajmuje ono w teorii retoryki Arystotelesa i porównujemy je z ogólnym pojęciem sylogizmu. Szkicujemy też strukturę argumentacji przez entymemat oraz przedstawiamy dwa typy entymematów omawiane przez Arystotelesa: pozorne i obalające.

SŁOWA KLUCZOWE: argumentacja, entymemat, sylogizm, retoryka Arystotelesa, entymemat pozorny, entymemat obalający, logiki niemonotoniczne.

ARGUMENTATION STRATEGIES IN ARISTOTLE'S RHETORIC:
THE APPARENT ENTHYMEME AND THE REFUTING ENTHYMEME

ABSTRACT: The aim of the article is to confirm the thesis of Chaim Perelman on the homogeneity of Aristotle's results regarding the theoretical and practical syllogism by presenting the concept of enthymeme; the article presents a description of what the enthymeme is and what place it occupies in the theory of Aristotle's rhetoric; the concept of enthymeme is confronted with the concept of syllogism, the structure of the argumentation through the enthymeme is outlined and the particular types of the enthymeme distinguished by Aristotle, namely the apparent enthymeme and the refutational enthymeme, are also discussed. An attempt to look at the analyzed types of enthymemes from the point of view of contemporary logic (especially nonmonotonic logic) is also undertaken.

KEY WORDS: argumentation, enthymeme, syllogism, Aristotle's rhetoric, apparent enthymeme, refutative enthymeme, nonmonotonic logics.

Marek Lechniak
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Wydział Filozofii
E-mail: marek.lechniak@kul.pl
ORCID: 0000-0002-0768-7963

Andrzej Stefańczyk
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Wydział Filozofii
E-mail: astefanczyk@kul.pl
ORCID: 0000-0001-5621-0777